

ข่าวพยากรณ์และเตือนภัยการระบาดของศัตรูพืช !!!

สำนักงานเกษตรจังหวัดตราด

“ลดต้นทุนและปลอดภัย หากเกษตรกรใช้การจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสาน”

ประจำเดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๖ (ฉบับที่ ๓/๓)

เพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล

ในช่วงนี้เกษตรกรผู้ปลูกข้าวนาปรังควรระวังการระบาดของเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล เนื่องจากเกษตรกรส่วนใหญ่ใช้เมล็ดพันธุ์ข้าวสูงกว่าคำแนะนำ ทำให้จำนวนต้นข้าวหนาแน่น ส่งผลให้อุณหภูมิและความชื้นในแปลงนาเหมาะสมต่อการเจริญเติบโตของเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล สำนักงานเกษตรจังหวัดตราดขอแจ้งให้เกษตรกรหมั่นสำรวจแปลงนาและเฝ้าระวังการระบาดของเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Nilaparvata lugens* (Stal)

ชื่อสามัญ : เพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล (brown planthopper)

รูปร่างลักษณะและชีวประวัติ

เพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล ตัวเต็มวัยมีลำตัวสีน้ำตาลถึงสีน้ำตาลปนดำ มีรูปร่าง ๒ ลักษณะ คือ ชนิดปีกยาว (macropterous form) และชนิดปีกสั้น (brachypterous form) ชนิดมีปีกยาวสามารถเคลื่อนย้ายและอพยพไปในระยะทางไกลและไกล โดยอาศัยกระแสลมช่วย ตัวเต็มวัยเพศเมียจะวางไข่เป็นกลุ่ม ส่วนใหญ่วางไข่ที่กาบใบข้าว หรือเส้นกลางใบ โดยวางไข่เป็นกลุ่ม เรียงแถวตามแนวตั้งฉากกับกาบใบข้าว บริเวณที่วางไข่จะมีรอยข้ำเป็นสีน้ำตาล ไข่มีลักษณะรูประสวยโค้งคล้ายกล้วยหอม มีสีขาวขุ่น ตัวอ่อนมี ๕ ระยะ ระยะตัวอ่อน ๑๖-๑๗ วัน ตัวเต็มวัยเพศเมียชนิดปีกยาวมีขนาด ๔-๔.๕ มิลลิเมตร วางไข่ประมาณ ๑๐๐ ฟอง เพศผู้มีขนาด ๓.๕-๔ มิลลิเมตร เพศเมียชนิดปีกสั้นวางไข่ประมาณ ๓๐๐ ฟอง ตัวเต็มวัยมีชีวิตประมาณ ๒ สัปดาห์ ในหนึ่งฤดูปลูกข้าวเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลสามารถเพิ่มปริมาณได้ ๒-๓ อายุขัย (generation)

ไข่

ตัวอ่อน

ตัวเต็มวัย

ลักษณะการทำลาย

เพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลทั้งตัวอ่อน และตัวเต็มวัยทำลายข้าว โดยการดูดกินน้ำเลี้ยง จากเซลล์ท่อน้ำท่ออาหาร บริเวณโคนต้นข้าว ระดับเหนือผิวน้ำ ทำให้ต้นข้าว มีอาการใบเหลืองแห้ง ลักษณะคล้ายถูกน้ำร้อนลวก แห้งตายเป็นหย่อมๆเรียก “อาการไหม้ (hopperburn)” โดยทั่วไปพบอาการไหม้ในระยะข้าวแตกกอถึงระยะออกรวง ซึ่งตรงกับช่วงอายุชั้ยที่ ๒-๓ (generation) ของเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลในนาข้าว ที่ขาดน้ำ ตัวอ่อนจะลงมาอยู่ที่บริเวณโคนกอข้าว หรือบนพื้นดินที่แฉะมีความชื้น นอกจากนี้เพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล ยังเป็นพาหะนำเชื้อไวรัสโรคใบหงิก (rice ragged stunt) มาสู่ต้นข้าวทำให้ต้นข้าวมีอาการแคระแกร็น ต้นเตี้ย ใบสีเขียว แคบและสั้น ใบแก่ช้ากว่าปกติ ปลายใบบิด เป็นเกลียว และ ขอบใบแห้งงว็น

การระบาดของรุนแรงในนาข้าว

อาการไหม้ของต้นข้าว (hopperburn)

ต้นข้าวที่เป็นโรคใบหงิก

การแพร่ระบาด

ปัจจัยที่มีผลต่อการระบาดของเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล ได้แก่

๑. **วิธีการปลูกข้าว** การปลูกข้าวแบบนาหว่านน้ำตมมีปัญหการระบาดของมากกว่านาดำ เพราะนาหว่านมีจำนวนต้นข้าวหนาแน่น ทำให้อุณหภูมิและความชื้นในแปลงนาเหมาะสมต่อการเจริญเติบโตของเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล ประกอบกับนาหว่านเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลสามารถทำลายข้าวได้อย่างต่อเนื่อง

๒. **การใช้ปุ๋ย** การใช้ปุ๋ยอัตราสูงโดยเฉพาะปุ๋ยไนโตรเจนจะทำให้การเพิ่มจำนวนเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลในนาข้าวมีแนวโน้มมากขึ้น เนื่องจากปุ๋ยไนโตรเจนทำให้ใบข้าวเขียว หนาแน่น ต้นข้าวมีสภาพอวบน้ำ เหมาะแก่การเข้าดูดกินและขยายพันธุ์ของเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล

๓. **การควบคุมน้ำในนาข้าว** สภาพนาข้าวที่มีน้ำขังในนาตลอดเวลาจะทำให้เพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลสามารถเพิ่มจำนวนได้มากกว่า สภาพที่มีการระบายน้ำในนาออกเป็นครั้งคราว เพราะมีความชื้นเหมาะแก่การเจริญเติบโตของเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล

๔. **การใช้สารฆ่าแมลง** การใช้สารฆ่าแมลงในระยะที่เพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลเป็นตัวเต็มวัยชนิดปีกยาว หรือช่วงที่อพยพเข้ามาในนาข้าวใหม่ๆ (ข้าวระยะ ๓๐ วัน หลังหว่าน) ศัตรูธรรมชาติจะถูกทำลาย และสารฆ่าแมลงก็ไม่สามารถทำลายไข่ของเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลได้ ทำให้ตัวอ่อนที่ฟักออกจากไข่มีโอกาสรอดชีวิตสูง

ศัตรูธรรมชาติ

๑. มวนเขียวดูดไข่ เป็นตัวห้ำที่สำคัญทำลายไข่เพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล โดยการดูดกินของเหลวภายในไข่ ถ้าพบมวนชนิดนี้ในนามากกว่าเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล ๒-๓ เท่า มวนชนิดนี้สามารถควบคุมการเพิ่มปริมาณของเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลได้โดยไม่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผลผลิตข้าว

๒. แมงมุมสุนัขป่า เป็นตัวห้ำหั่นที่มีบทบาทมากที่สุดในการควบคุมปริมาณตัวอ่อนและตัวเต็มวัยของเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลในนาข้าว เนื่องจากสามารถเคลื่อนย้ายไปมาในพื้นที่ต่างๆ ในนา โดยจะเคลื่อนย้ายเข้าในนาในระยะหลังหว่านข้าวและจะเพิ่มปริมาณในระยะข้าวแตกกอ

การป้องกันและกำจัด

๑) ปลุกข้าวพันธุ์ต้านทานเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล เช่น สุพรรณบุรี ๑ สุพรรณบุรี ๒ สุพรรณบุรี ๙๐ สุพรรณบุรี ๖๐ ปทุมธานี ๑ พิษณุโลก ๒ ชัยนาท ๑ และชัยนาท ๒ และไม่ควรปลูกพันธุ์เดียวกันติดต่อกันเกิน ๔ ฤดูปลูก ควรปลูกสลับกันระหว่างพันธุ์ต้านทานสูงกับพันธุ์ทนทานหรือพันธุ์อ่อนแอปานกลาง โดยพิจารณาอายุเก็บเกี่ยวให้ใกล้เคียงกัน เพื่อลดความเสียหายเมื่อเกิดการระบาดรุนแรง

๒) ในแหล่งที่มีการระบาด และควบคุมระดับน้ำในนาได้ หลังปักดำหรือหว่าน ๒-๓ สัปดาห์จนถึงระยะตั้งท้องควบคุมน้ำในแปลงนาให้พอดินเปียก หรือมีน้ำเรี่ยผิวดินนาน ๗-๑๐ วัน แล้วปล่อยขังทิ้งไว้ให้แห้งเองสลับกันไป จะช่วยลดการระบาดของเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล

๓) ควบคุมโดยชีววิธี ได้แก่ การใช้กับดักแสงไฟล่อตัวเต็มวัยมาทำลาย การใช้สารสกัดสะเดาฉีดพ่นในเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลวัย ๒-๓ หรือการใช้เชื้อราบิวเวอเรียฉีดพ่น โดยใช้เชื้อราบิวเวอเรีย จำนวน ๑ กิโลกรัมต่อน้ำ ๒๐ ลิตร โดยต้องขยำหรือทำให้สปอร์ของเชื้อราหลุดจากเมล็ดข้าวโพด กรองด้วยผ้าบางๆ เพื่อแยกเมล็ดข้าวโพดออก นำน้ำที่ได้ผสมกับสารจับใบคนให้เข้ากัน นำไปฉีดพ่นในแปลงที่สำรวจพบเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล ทั้งนี้ ควรฉีดพ่นให้สัมผัสตัวของเพลี้ยหรือหนอน และควรฉีดพ่นในช่วงเย็นที่มีแสงแดดอ่อนๆ

๔) ไม่ควรใช้สารเคมีกำจัดแมลงที่เป็นสารกลุ่มไพรีทรอยด์สังเคราะห์ เช่น แอลฟาไซเพอร์มีทริน ไซเพอร์มีทริน ไซแอโลทริน เดคาเมทริน เอสเฟนแวลอเรต เพอร์มีทริน ไตรอะโซฟอส ไชยาโนเฟนฟอส ไอโซซาโทอน ไพริดาเฟนโทออน ควินาลฟอส และเตตระคลอร์วินฟอส เป็นต้น เพราะจะทำให้ลายศัตรูธรรมชาติและทำให้เพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลระบาดเพิ่มมากขึ้น

๕) หากพบการระบาดของเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลมากกว่า ๑ ตัว/ต้น ให้ฉีดพ่นด้วยสารเคมีกำจัดแมลง ดังนี้

• บูโพรเพซิน ๒๕% WP	อัตรา ๑๐ กรัม/น้ำ ๒๐ ลิตร
• อิมิดาโคลพริด ๑๐ SL	อัตรา ๑๕ มิลลิลิตร/น้ำ ๒๐ ลิตร
• อีโทเฟนพโรคซ์ ๑๐% EC	อัตรา ๒๐ มิลลิลิตร/น้ำ ๒๐ ลิตร
• ไอโซไพร์คาร์บ ๕๐% WP	อัตรา ๖๐ กรัม/น้ำ ๒๐ ลิตร
• คาร์โบซัลแฟน ๒๐% EC	อัตรา ๑๑๐ มิลลิลิตร/น้ำ ๒๐ ลิตร
• ไทอะมิโทแซม ๒๕% WP	อัตรา ๒ กรัม/น้ำ ๒๐ ลิตร
• ไดโนทีฟูแรน ๑๐% WP	อัตรา ๑๕ กรัม/น้ำ ๒๐ ลิตร
• อีทีไพร์ล ๑๐% SL	อัตรา ๔๐ ซีซี/น้ำ ๒๐ ลิตร
• บูโพรเพซิน ๕% WP+ไอโซไพร์คาร์บ ๒๐% WP	อัตรา ๕๐ กรัม/น้ำ ๒๐ ลิตร

กลุ่มอารักขาพืช สำนักงานเกษตรจังหวัดตราด

๔๖ ถ. ราษฎร์นิยม ต. บางพระ อ. เมืองตราด จ. ตราด

โทร. ๐๓๙-๕๑ ๑๐๐๘ โทรสาร ๐๓๙-๕๒๓๓๘๕

<http://www.trat.doae.go.th>

E-mail: trat@doae.go.th

ผู้จัดทำ: นางสาวลำยอง ศรีปภา ที่ปรึกษา: นายวินัย ขยันยิ่ง